

Wutrobnje witajće na XI. mjezynarodny folklorny festiwal „Łužica“ 9. – 12.7.2015

Wutšobnje witajšo na XI. mjazynarodny folklorny festiwal „Łužyca“

Herzlich willkommen zum XI. internationalen Folklorefestival „Lausitz“

Na folklornym festiwalu 2013 w Budyšinje
foto: Jurij Helgest

Podpěra zajimcam na serbsčinje

Pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika wuradźowaše Zwjazkowe předsydstwo Domowiny 9. meje w Choćebuzu. Wone wobzamkny podpěrać próstwu wjednicy Delnjoserbskeho gymnazija wo wutworjenje přidatnje třećeje 7. rjadownje w šulskim léće 2015/16. Předsyda Domowiny podšmórny, zo maja zajimcy, kiž chcedza serbsčinu nawuknyć, prawo na tajke wukublanje a zo su witani. W Delnjej Łužicy wuknje něhdže 2500 džěci w pěstowarnjach a šulach serbsce.

Zastupjer Domowiny w brunicy wuběrku Thomas Burchardt rozprawješe wo aktualnych aspektach brunicy planowanja. Wón praji, zo njeje wužiwanje brunicy za produkciju miliny „žadyn móst, ale slepa hasa“. Domowina je so wospjet – na přikład w septembrje 2013 a w měrcu 2015 – přećiwo dalšemu wotbagrowanju wsow w serbskim sydlenkim teritoriju wuprjaha a sej srjedzodobne zakončenje wudobywanja brunicy žadała.

Dalše posedženje zwjazkowego předsydstwa wotmě so 27. junija w Slepom.

„XI. mjezynarodny folklorny festiwal „Łužica“ je derje přihotowany“, je sej referent Domowiny a předsyda přihotowanskeho wuběrka Marko Kowar wěsty. Festiwal zahaji so 9. junija w Budyšinje, je 10. julija z hosćom w Hochozy a wotměje so 11. a 12. julija w Chrósćicach. „Wjeselimy so na wopytowarjow zbliska a zdaloka“, praji wjesnjana Hochozy Fryco Wojto, hdžež so festiwal k pjatemu razej wotměje.

Wosebity flair dóstanje lětuši folklorny festiwal ze spěwami, rejemi a naložkami, kotraž hižo na lisćinje UNESCO za škitane imaterielne kulturne herbstwo steja resp. kotrychž nošerjo so wo zapisanje tutech do njeje prócuja. „To bě nam wažne, dokelž buchu serbske naložki do němskeje lisćiny kulturneho namrěstwa přiwzate“, tak Kowar. Wuběrku Domowiny za kulturu a wumělstwo organizuje k tomu dnja 11. julija w 14 hodź. w Chrósćan „Jednoće“ zjawny kolok-

wij, kiž budže so temje zachowanja duchowneho namrěstwa wěnować a so z prašenjom „Folklor na jewišću – Kak awtentske je džensa hišće ludowe wumělstwo?“ zaběrać. Wšitcy zajimcy su wutrobnje přeprošeni. W 15 hodź. přizamknje so na Koklic dworje wosebity program pod titulom „... hdžež duša luda schow swój ma. Imaterielne kulturne herbstwo – kultury ludow a narodow pod škitom UNESCO“.

Cyłkownje 700 wumělcow skutkuje w programach festiwala sobu, mjez nimi dwanaće wukrajnych ansamblow a mnoho lužiskich čelesow. Serbski ludowy ansambl přepraša sobotu w 17 hodź. na farski dwór w Chrósćicach na premjeru swojeho noweho programa „Ja Słowjan sym“. Programy lužiskich džěcacych skupin móžeće sobotu popołdnu wot 15.30 hodź. na Krawčikec dworje dožiwić.

Předpředat kartkow je so hižo zahajiła. Cyłkowny program namakaće pod

► www.folklorefestival-lausitz.de.

Přiručny komentar předstajili

Na zhromadnym zarjadowanju zastupnistwa Swobodneho kraja Sakskeje a Domowiny dnja 20. meje w Berlinje přestaji so kniha „Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten. Handkommentar“, kiž je lětsa nalěto wušła (616 str., 72 €, ISBN 978-3-8487-1310-3). Tute ramikowe dojednanje je z wotstawkom najwažniši instrument škitu narodnych mjeńšin, nic naposledk tohodla, dokelž maja sobustawske staty Europskej radže prawidlownje wo jeho naložowanju rozprawjeć. Přiručny komentar je přerjone wobšěrne rozpisane w němskej rěči, kotraž wobsah jednotliwych artiklow ramikoweho dojednanja poňnje zapřija a nimo toho wotpowědne položenje w němskorěčnych sobustawskich stach rozjima. Wosebje zastupjerjam komunow, kiž maja wěste směrnicy Ramikoweho dojednanja k škitu narodnych mjeńšin spjelnić, zmóžnja so z přiručnym komentarom

detailěrowana interpretacija wobsaha jednotliwych artiklow, a tež wěda wo tutym zrěčenju z tym w komunach přiběra.

Předsyda Domowiny Dawid Statnik mjenowaše rozprawy wo naložowanju zrěčenja w swojej narěči w Berlinje srědk direktneje demokratije mjeńšin: Tute móžeja tak ekspertowemu komitej bjezposrednje wo swojej situaciji a wo njedostatkach rozprawjeć. Serbja, tak Statnik, wšak hišće njemóža spokojom być, tež hdyž je Němska na zakładze art. 11 Ramikoweho zrěčenja za škit narodnych mjeńšin w léće 1995 (změnjeny 2013) Mjeńšinowy zakon k změnje mjenow (Minderheiten-Namensänderungsgesetz) schwaliła. Mjenowany zakon rjaduje, zo smě přislušnik mjeńšiny swoje mjeno do maćeršćiny změnić. Njerjaduje pak wosebitosć słowjanskich kóncowkow kaž „-owa“, „-ec“ a změnu mjena za džěćo. Eksperća hišće na rozrisanju džělaja.

Ku gózbje 25-lětnego wobstaša Serbskego doma w Chóšebuzu na droze Augusta Bebela 82 jo se wótmeło dnja 5. junija w jogo klubowni cesne zarědowanje. Na njom su byli wjele tych, kenž su pó politiskej změnje za toś ten dom ako srježišćo Serbow w Dolnej Łužycy wójowali, a tych, kenž jen žinsa ze žywnjinim polnje. Na foše (wótlěwa) w přědnem rěže župan Harald Koncak, zagronity za serbske nastupnosći w Bramborskej statny sekretar Martin Gorholt, wuśy šolta Chóšebuzu Holger Kelch, předsedař Domowiny Dawid Statnik, w drugem rěže zastupjuca direktorka Založby za serbski lud Sabina Siegowa, Margot Haścyna a wótpóslana Bramborskego krajneho sejma Anke Schwarzenberg (Lěwica).

Swěžeński gronař Harald Koncak jo naceril šězke zachopjeńki a stawizny Serbskeho doma, kenž jo se žinsa na „serwisowu agenturu, kulturny a informaciski centrum serbskego luda w Dolnej Łužycy wuwil“.

foto: Michael Helbig

Wólby Serbskeje rady 2015 w Bramborskej

Wjerašk a šěžyšćo lěta 2014 pla Dolnoserbow jo była nowelěrowana Serbska kazń. Wobzamknuła jo se 22.01.2015 w nowem krajnem semje w Pódstupimje. W njej jo se teke wuzwólenje Serbskeje rady nowo ředowało.

Pla młógego su nastali wobmyslenja, tšach a rezignacija, pla drugogo wjelike wjasele dla demokratiskego póstupowanja. Chtož jo kšěl sobu wuzwólowaś, jo se dejał nejprwej raz zapisaś daś do serbskego wólarskego zapiska (Wählerverzeichnis). Wupońjenje formulara płasi abo jo de facto wuznaše k serbskej narodnosći, dokulaž wólať z tym wobwěsćijo, až jo Serb a z tym píslišnik serbskego luda. How mógu južo přědne wobmyslenja písš, dokulaž indirektnje wízone njejo to wěcej „liche“ wuznaše. Pšawo wuzwólenja reprezentantow serbskego luda jo zwězane z „nanuzowanim“ se wuznaś ako Serb.

Wuzwignuś dej se na kuždy part demokratiske póstupowanje a pšez zjawnosć kontrolěrowany charakter listowych wólbow. Přědny raz su směli wšykne Serby w Bramborskej, kenž spońiju wuměńjenja, se wobželiś na wólbach. Dej m psiwdaś, až som teke swóje wobmyslenja měł, kak wjele wósbow bužo se wobželiś. Som se do togo myslil, gaž bužo 500 luži se daś zapisaś, by to južo wjeliki wuspěch był. Naše kritikarje by mógli potom gódnosć, až njejo razka tšesina našych Domowinskih cłonkow, žož musymy wobželenje wótcakowas a z tym widom by to był njeakceptabelny rezultat. 1602 wólarjow jo se dało zapisaś do wólarskego zapisa a na kóncu smy měli 1245 płašecych glosowańskich lisćikow na bliže. To jo napšawdu wjeliki wuspěch, glědajucy na to, až jo to premjera była a nichten njejo měł

k tomu nazgónjenja. Som měńjenja, měritko dej slědna wólba byś, kenž jo była 24.09.2009. How jo se wobželiło 153 Serbow a lětos jo było tych wólarjow wosym raz tak wjele. Cu se w tom zwisku wšyknym cłonkam wólbneho wuběrka wužekowas, dokulaž jo to wjelgin napinajuce žělo było. Cłonki wólbneho wuběrka su se ako ryšarje serbskego luda pokazali. Lěcrownož jo se wólbny wuběrka na wšykne serbske towaristwa dla pomocy wobrošil (měnim teke te, kenž njepislišuju Domowinje), jo regionalny běrow Domowiny nas nejwěcej pódpěrowať, teke za tu pomoc wuśobny žěk.

Škoda, až njejsu take towaristwa ako „Ponašemu“ abo druge zjadrošćstwa teke nastupili z kandidatami k wólbam. Wóni ga su te nejwěšće kritikarje starego wólbneho systema byli. Za politikarjow jo rowno ta argumentacija wažna psicyna była, až ma se celý wólbny modus změniś. Žo su něto te wjelike reformarje byli? Móžnosći na městno w nowej Serbskej raže su byli wjegin dobre. Koncak njejo wěcej kandiděrowať, žedne prowokantne a difaměrujuce nagrona njejo žaržať a teke žedne wót Domowiny zaplašone busy njejsu se zasajžili. To su byli argumenty našych kritikarjow za špatne rezultaty wót „Ponašemu“. A weto su zasej Domowinske zastupniki wólbny dobyli. Som se na zachopjeńku teke góriť dla negatiwnego gódnosjenja našych procowanjow wót někotarych psistajonych Domowinskego zastojnstwa w Budyšinje. Take mudrowanja njejsu rowno k tomu psinosowali, nam tu komplikowanu situaciju wólažcyś. Mógu how jano mójo wósbobinske měńjenje groniś, dokulaž centralne wugódnosjenje njejsmy hyšći měli.

I. Nichten wót tych 8 kandidatow

njejo zejgrať, wšykne su se dobre rezultate wuwójowali a na kóncu by se kuždy kandidat swójo městno w Serbskej raže zaslužyl.

Něto naše konkretne wuslědky:

1. **Marcus Końcař** z 782 glosami
2. **Angela Šurmanowa** z 697 glosami
3. **Uta Henšelowa** z 612 glosami
4. **Torsten Mak** z 547 glosami
5. **William Janhoefer** z 499 glosami

su wuzwólone ako nowe cłonki Serbskeje rady w Bramborskej.

Dašne rezultaty kandidatow:

6. **dr. Michael Hajdan** z 490 glosami
7. **Helmut Matik** z 477 glosami
8. **Dieter Freihoff** z 416 glosami.

Hyšći žednje njejsu tak wjele wusoko kubłane, młode a starše, žeske a muske a za serbstwo palece Serby ze wšakorakich stron serbskego teritorijuma nastupili, aby wó jedno městno wójowali. Teke pšerězk starstwa wót 40 lět jo chwalobny.

II. Domowina (z wótpóglědom njepišom župa abo zwězk) jo zmócnjona a skušona z wólbneho procesa wujšla. To jo znamje za wjeliku dowěru a jo teke z wjelikeju zagronitosću za psichod zwězane. Wuzwólony jo jaden cłonk Zwězkowego předsedarstwa, dwa psistajonej zastojnstwa Domowiny w Dolnej Łužycy, dwa cłonka „Pšězy“, ako słuša k nejaktiwnejšym towaristwam župy Dolna Łužyca (wóni su južo w lěše 1996 Domowinje psistupili).

III. Wusoko dej se gódnosć, kužde wuznaše ako Serb wósebnje tam, žož kšě hyšći psistupiš k sedleńskemu rumoju. Na psikład 200 glosow we wjelikogmejnje Markojska góla, jaden lěpšy a polnje do carnego štapajucy argument njamóžoš pla zagronitych zasajžiš. Mam nažej, až to se wšuzi tak wízi a gódnosijo. **Harald Koncak**

Hłowna zhromadźizna nowy program Domowiny wobzamknyła

17. hłowna zhromadźizna Domowiny wotmě so dnja 28. měrca tutoho lěta w Haslowje. Na njej wobdźěli so 95 delegatow a mnoho hosći. Mjez nimi bě zapóslanča Zwjazkowneho sejma Marja Michalkowa, kiž předčita postrowne slowo zwjazkowneho nutřkowneho ministra dr. Thomasa de Maiziëra, dale sakska ministerka za wědomosć a kulturu dr. Eva-Maria Stange a zamołwity za naležnosće Serbow w Braniborskej, statny sekretar Martin Gorholt.

Najwažniši dypk dnjoweho porjada bě wobzamknjenje noweho programa „Domowina 2025“, kotryž pod heslom „zwjazanosć – wotewrjenosć – zamołwitosć“ zakładne zaměry jednanja Domowiny za přichodne lěta wopisuje. Naćisk bě so w zašlych třoch lětach nadželał a zjawnje diskutował. Delegaća wobzamknychu tohorunja džělowe směrnicy, kiž na zakładze programa přichodne krótko- a srjedźodobne nadawki wobsahuja.

W diskusiji wuprajichu so wjacori rěčnicy k zachowanju a rewitalizaciji serbsčiny w serbskim sydlnskim rumje a tež zwonka Łužicy. Předsyda Domowiny Dawid Statnik pokaza w swojej narěči na nadawk Domowiny za to forum stworić: „Naš nadawk je, we wšěch regionach Łužicy, ale tež zwonka njeje dialog z aktiwnymi hajić. Při tym mamy naš fokus na to zložować, kak zhromadnje naš přichod na dobro serbstwa, serbskeje rěče a kultury tworimy.“

Dnja 28. měrca wotmě so 17. hłowna zhromadźizna Domowiny w Haslowje.

fota: Jurij Helgest

Jednohlósnyje wobzamknychu delegaća rezoluciju k wotzamknjenju noweho financneho zrěčenja k spěchowanjemu Załožby za serbski lud. Wone ma zaručić přichod wšěch wot załožby spěchowanych serbskich institucijow a z tym dalše wobstaće a wuwice serbskeje rěče, kultury a wědomosće.

Na namjet třoch župow Hornjeje Łužicy namołwachu delegaća nowowuzwolonych člonow rady Załožby za serbski lud, spěchowanje

župnych projektow zaso do hospodarskeho plana Domowiny přiwać. Dale schwalichu stejišćo k azylowej politice. W nim rěka mjez druhim: „Tak kaž my akceptancu a tolerancu našich němskich sobuwobydlerjow nam napřećo wočakujemy, tak žada sej Domowina akceptancu a tolerancu napřećo wukrajnikam a požadarjam azyla.“ Wospjet pominaše Domowina na swojej 17. hłownej zhromadźiznje, zo njesmědža so w serbskim syd-

lenskim rumje žane dalše wsy brunicy dla wotbagrować a zo ma so srjedźodobnje wudobywanje brunicy zastajić. Hladajo na aktualnu iniciatiwu ministra hospodarstwa Gabriela žada sej Domowina krótkodobnje jasnosć wo přichodnej brunicowej politice we Łužicy. Jeli so jama Wochozy II rozšěri, maja so k zdźerženju serbskich zajimow a socialneje wěstoty potrjechenych dotalne zrěčenja dodźeržeć.

► <http://www.domowina.de/hsb/domowina/hlowna-zhromadizna/17-hlowna-zhromadizna-domowiny-2832015-w-haslowje>

Móžnosće politiskeje reprezentacije FUEN wobjednali

Na delegatnej konferency FUEN wobzamknjachu mjez druhim wjacore rezolucije a koncipowachu čezišćowe nadawki do přichoda.
foto: FUEN

Lětuši kongres Federalistiskeje unije europskich narodnych skupin (FUEN) přewjedze so wot 13. do 17. meje pola Zapadotrakiskich Turkow w měsće Komotini w Grjekskej. Čezišćo na nim bě mjeńšinowa politika w Europje, speciellje situacija narodnych mjeńšinow w Grjekskej a pola hosćicelow kaž tež na Ukrainje. Wosebje diskutowachu so móžnosće politiskeje reprezentacije na europskej runinje a za to trěbne struktury. Delegaciju Domowiny nawjedowaše předsyda Dawid Statnik. Jej přislušachu dale Bjarnat Cyž, wiceprezident FUEN a jednaćel Domowiny, člon prezidija Domowiny William Janhoefer, zastupjerka towarstwa Pawk Lubina Kowarjec kaž tež Judith Waldzic a Madlenka Kowarjec z mjeńšinoweho sekretariata.

Prezident FUEN Hans Heinrich Hansen hižo w swojej zawodnej narěči zwěsći, zo je so aktualne položenje awtochtonych mjeńšinow w Europje prawdžepodobnje pohubjejšilo. Konflikty w Ukrainje a w dalšich krajach pokazuja na njedosahace připóznace narodnych mjeńšinow w Europje. Wobdžělnicy rysowachu položenje turkowskeje a tamnych mjeńšinow w Grjekskej, kiž njejsu wot stata připóznate. Tole wotblyšćowaše so tež w tym, zo njewobdžěli so ani jedyn oficialny zastupjer grjekskeho knjezerstwa na kongresu, byrnjež přeprošeni byli.

Diskusijne forumy

Tematiske čezišća kongresa su so wobjednali w diskusijnych forumach. Mjez druhim wobdžělišťaj so zapóslancaj Eu-

ropskeho parlamenta Hunar Keleman, zastupjer Madžarow w Rumunskej, a Herbert Dorfmann, zastupjer Němcow w Južnym Tirolu, a rěčešťaj wo swoich nazhonjenjach. Wuzběhnyšťaj, zo so mjeńšinowe naležnosće na europskej runinje lědma na wědomje bjeru, chibazo su z přičinu za rozestajenja. Na tutej situaciji dyrbi so zasadnje něšto změnić. Tohodla witachu tež iniciatiwu FUEN za tak mjenowany Minority SafePack, kiž wobsahuje mjez druhim rjad naprawow k spěchowanj a škitej europskich narodnych mjeńšinow. Wón tuchwilu Europskemu sudnistwu předleži.

W dalšim forumje diskutowachu situaciju na Ukrainje. Tamniši zastupjer za naležnosće narodnych mjeńšinow Genadij Drusenko, kotrehož funkcija je so mjeztym zaso w kraju cofnyła, rysowaše w podiju z wiceprezidentku FUEN Olgu Martens komplikowanu situaciju w swoim kraju. Přitomni zwěsćichu, zo njewotpowěduje Ukraina tuchwilu prawniskemu statej. Hakle po změnje zakladneje prawniskeje situacije by so tež situacija za narodne mjeńšiny polěpsić móhła. W druhim dźělu foruma wobjednachu móžnosće preventiwnych naprawow ze stron FUEN na dobro člonskich organizacijow na Ukrainje. Namjetowachu, lětsa w juniju w Sønderborgu/Danska konferencu wo europskich regionach přewjesć.

Delegatna konferenca

Šěroki rum zabrachu we wobłuku delegatnej konferency rozprawnistwo

prezidija FUEN, wobzamknjenja rezolucijow a koncipowanje čezišćowych nadawkow do přichoda. Delegatnu konferencu nawjedowaše wiceprezident Bjarnat Cyž. Zhromadnje z dalšimi zastupjerjemi prezidija je wón jednotliwe pola dźělawosće rysował, wosebje finančne položenje jako zakład za dalše wuspěšne skutkowanj tuteje třěšnjeje organizacije europskich narodnych mjeńšinow. Delegača schwalichu wšě zapodate rezolucije a přiwzachu dalšich nowych člonow do rjadow FUEN, mjez nimi zwjazk narodnych mjeńšinow na Ukrainje, kiž zastupuje wjacore hač 30 tamnišich narodnych mjeńšinow. Dale wobzamknjachu delegača rozprawy prezidija a dźělowy program. W nim jewja so konkretne předewzaća, kaž přihot kongresa w meji 2016 we Wrocławju a EUROPEADY 2016 w Južnym Tirolu, dalewjedženje iniciatiwy Minority SafePack, zesylenje lobbydžěla w Bruselu a wutworjenje wotpowědnego běrowa kaž tež konsoliděrowanje financneho položjenja FUEN přez nawabjenje dalšich sponsorow.

Wot lětušeho tež Kraj Braniborska FUEN institucionelnje z lětnje 10 000 eurami spěchuje. To je příklad konstruktivneho dialoga z knježerstwami, z kotrymž so poradzi, spomožne dźěło FUEN podpěrać a hospodarsce zaručić. Naše sobudžělo we wobłuku FUEN je za Serbow jara wažne. Smy jako narodna mjeńšina jedna z najaktiwnišich a móžemy so na zakonske připóznace a spěchowanje našeje rěče a kultury zložować. Zdobom mamy našu pomoc słabšim organizacijam poskićeć, kiž dyrba hišće wo tute mjeńšinowe standardy wojować. Tole zeskutkowanimi mjez druhim z tym, zo kóžde lěto seminar za słowjanske mjeńšiny organizujemy. Wón služi wosebje wuměnje nazhonjenjow. Lětuši seminar wotměje so wot 15. do 18. oktobra w měsće Daruvar w Chorwatskej pola tamnišeje českeje narodneje mjeńšiny. Za nas je dale wažne, zo stajny dialog ze zapóslancami krajneje, zwjazkoweje a europskeje runinje wjedźemy a zo so za dobre ramikowe wuměnenja za naš přichod zasadźamy. Tohodla je aktiwne sobudžělo we wobłuku FUEN a w tamnišim dialogowym forumje dalši wažny nadawk, kiž za nas z kongresa wurośće.

Bjarnat Cyž

Na dnju wuswobodjenja pjatk 08.05.2015 zeźdže so w Chróśćicach před dworom Bosćija Wjesele něhdže 60 Domowinjanow a Chróšćanow, zo bychu na městnje wopominali 70. róčnicu znowazaloženja Domowiny. W swojej narěči wo tutym

wuznamnym podawku za Serbow rysowaše předsyda Domowiny Dawid Statnik tež tehdy krótko po skónčenju wójny so jewjace čče. Spěwna skupina Chróšćanskich džěci po nawodom Wórshe Wićazoweje swjatočnosć wobrubu. **fota: Clemens Škoda**

Swjedzeń serbskeje rěče

Na zakładnej šuli w Barće wotmě so 23. junija swjedzeń serbskeje rěče. Dohromady 40 šulerjow wot 1. do 4. lětnika, kiž serbsčinu wuknje, so wobdźěli. Džen zahajichu ze serbskim spěwom a zhromadnej snědanju. Wučerka Angelika Šoćina šulerjow postrowi. Direktor Michael Biskop wuzběhny, zo je za džěci wažne serbsčinu tež zwonka wučby słyšeć, wšak je wjetšina šulerjow z němskich swójbow. Po tym podachu so do Budyšina do Serbskeho muzeja. Tam wobhladachu sej wustajeńcu a zeznachu stare burske a ratarske graty a jich serbske zapříjeća. Tamna skupina zaběraše so z džěćacymi hrajkami z přjedawšeho časa. **tekst a wobraz: Katja Liznarjec**

Na dnju wotewrjenych duri přichwata sobotu, dnja 13. junija, do muzeja Měrcina Nowaka w Njehornju na wšěch 80 wopytowarjow. Župa Budyšin bě jón z partnerami organizowała. Serbski muzej Budyšin staji za tutón džen wuwzajnje wubrane originale wumělca k dispoziciji, kiž běchu w ateljeju wustajene. Róža Pinkawina a dr. Rutha Thiemannowa (2. wotprawa) wodžeštej hošći po wustajeńcy. Domowinska skupina Worcyn-Běla Hora-Njehorn postara so wo kofej a tykanc. **fota: Cl. Knoblochec**

16. Superkokot

Na 26. september pšepšosujo młóžinski aktiw Domowiny wót zeger 14.00 góz. wšykných psijašelow serbskeje kultury a kónjecego sporta na rejtowanišćo w Žyłowje. K drugemu ragoza zasobu se wótmějo Superkokot na samskem městnje, dokulaž žylojski kral jo teke łoni dobydnuł.

Wjele wobźělnikow dajo a chto to bužo, rozsuzijo se mjazy 18. julijom (předny kokot w Barbuće) a 12. septemberom (slědny kokot w Drjenowje). Krale tych danych jsow směju se pón na Superkokoše wobźěliš. Dokócnny bal kralow se zachopijo zeger wósymich w Žylojskem gósćeńcu. Teke how su dalšne gósći wutšobnje pšepšosone.

Am 26. September lädt das Jugendaktiv der Domowina ab 14.00 Uhr alle Freunde der sorbischen Kultur und des Pferdesports auf den Reitplatz nach Sielow ein. Zum zweiten Mal nacheinander findet der Superkokot am selben Ort statt – ein Novum, da der Sielower Erntekönig auch im vergangenen Jahr siegreich war. Wer und wieviele Teilnehmer es geben wird, das entscheidet sich zwischen dem 18. Juli (erster Kokot in Bärenbrück) und dem 12. September (letzter Kokot in Drehnow). Die Erntekönige des jeweiligen Ortes haben dann die Möglichkeit, sich am Superkokot zu beteiligen. Der abschließende Ball der Erntekönige beginnt um 20.00 Uhr im Gasthof Sielow, zu dem wir Sie ebenfalls ganz herzlich einladen. **Uta Henšelow**

Zhromadne serbowanje w stolicy Němskeje

Džesac króc wob lěto zhromadzi so horstka žonow a mužow za Serbskim blidom w Berlinje. W lěće 1992 – potajkim před mjeztym 23 lětami – je kónc zašeho lěta bohužel zemřety horliwy bywši serbski wučer Gerat Mučisk tutu móžnosć mjezsobneho serbowanja do žiwjenja zwołał.

Spočatnje hišće w swójskich rumnosćach zetkawamy so mjeztym hižo tójšto lět w korčmje direktnje při bywšim hraničnym přechodze Checkpoint Charlie. Temow je kóždy měsac dosć. Sahaja wot rozprawow Berlinskich delegatow 17. hłowneje zhromadizny Domowiny přez aktualne podawki Serbow we Łužicy hač k dožiwjenjam jednotlivych člonow SKI Berlin z. t. w starej domiznje. Tak wopytachu někotři serbske džiwadlowe předstajenja, sympozij wo pólskim etnografu Oskaru Kol-

bergu, w Serbskim muzeju wernisažu a we wumělskim muzeju dkw (Dieselkraftwerk) w Choćebuzu literarny koncert „Rekwiem za Mata Starika“ z fotowymi projekcijemi Tonija Bruka. Hdyž jězdzi nětko bus mjez Budyšinom a Berlinom, je snadź tež wulět do Hornjeje Łužicy móžny. Lětuši dotalny wjeršk bě chodojtypalenje na poslednim dnju apryla. To wězo njemóžemy kóžde lěto přewjesć. Nowa tradicija je zhromadne spěwanje serbskich pěsnjow. Na 150. zetkanju w meji bě reporter Stefan Šmit z kameramužom a zwukowym technikarjom přitomny. Jeho rozprawy smy sej w junijskim wudaću telewizijnego magacina „Wuhlakdo“ wobhladać móhli.

Přichodne – mjeztym 152. – Serbske blido wotměje so 10. septembra 2015.

Angelika Kurowscyna

Serbska folklor w Praze

Serbski folklorni ansambl Slepó w Praze

Po hudźbje „Daj mi jedno jajko“ wobdźělichu so mnozy wopytowarjo na slědowacym nazwučowanju serbskich rejoyanskich krowow z rejoyarkami a rejoyarjami ansambla pod profesionalnym nawodom Aleny Kubańkoweje. foto: Siegfried Holz

Wopytowarjo Etnografiskeho muzeja w Praze dožiwicu dnja 30. meje Slepjansku serbsku folkloru. Přerjenu přeprošenju Serbskeho folklorneho ansambla Slepó lóni do Prahi

krótkodobnosće dla scěhować njemóžachmy, hajachmy pak dale mjezsobne styki, a tuž dónđe nětko lětsa k wopytej. W přeprošenju rěkaše: „Za Čechow je serbska kultura

hladajo na tradicionelne zwiski mjez woběmaj sej bliskimaj narodomaj wosebje zajimawa a nadźijamy so, zo móžemy tež z tutym předewzaćom přecělske počahi dale wutwarić.“

Dnja 30. meje rano poda so 32 ludowych wumělcow ze specialitami regiona we wačokach na puć do českeje stolicy. Připołdnu dojědžechu do parka Kinskeho wysoko nad měščanskim centrumom. Na tutym městnje džakujemy so kulturnemu referentej Clemensej Škodže a Zwjazkowemu předsydstwu Domowiny za podpěru – z delegowanjom přewza Domowina transportne kóšty.

Čłonoyo ansambla wužichu składnosć sej wustajeńcu muzeja wobhladać a zwěsćichu mnoho paralelow k serbskim naložkam. Po přednošku wo Łužiskich Serbach móžachu sej wopytowarjo wot ansamblowcow spřihotowane speciality Slepjanskeho regiona kaž Njepilowy chléb z jatrowej kolbasu abo šmalcom a k tomu zawarjene kórki slodžeć dać. Potom slědowaše hodžinski program ansambla, kiž wobsahowaše jednore

ludowe spěwy a reje, ale tež spěwne a rejoyanske sceny k temam lubosć, domizna a počasy. Stephanie Bierholdtec a Maria Pěčkec překwapíštej přihladowarjo ze swojej moderaciji w serbskej a českej rěči. Publikum slědowaše kedźbliwje program a jón z dolhim přikleskom mytowaše. Wustup skónči so ze scenu „Witanje nalěca“, štož so derje k rjanemu wjedru w Praze hodžeše. Z krasnymi začiscěmi wo tutym rjanym zhromadnym dožiwjenju so ludowi wumělcy njedzela rano zahe zaso do Slepoho nawróćichu.

Wolfgang Kotissek

Mnohostronski wumělc a stukaterski mišter Jörg Tausch z Rowneho pokazowaše skladnostnje zarjadowanja „KunstLandStrich“ dnja 7. junija na Čiskowskim dworje wubrane džěla ze swojeho wumělskeho tworjenja. Wot njeho zhotowjena předloha za freskowu molowanku, při kotrejž so grafiske wobrysy z wótrym pisakom abo barbowymi pigmentami na čerstwy wobmjek přenjesu, bě magnet za wóčko a zdobom zakład diskusije. „Běch překwapjeny nad wjele zajimawymi rozmolwami z hosćemi“, bě jeho facit po dolhim dnu na Čiskowskim dworje. Kulturna partija na kraj, na kotrejž wobdźěli so w tutym lěće 38 ateljejoj, džěłarnjoj, galerijow a zetkawanišćow, so kóžde dvě lěće wot Kulturneje fabрики Wojerecy přewjedže. foto: J. Tesche

Zwjazk za serbski kulturny turizm z. t. informowaše na hornjolužiskej wustajeńcy rjemjesla a wukonow Konwent'a dnja 25. a 26. apryla 2015 w Lubiju wo skladnosćach, serbsku kultura we Łužicy dožiwjeć móc. Projektu managerku towarstwa Ines Kunzendorf podpěraše při tym člonka towarstwa Dorothea Tschöke (na foće) z muzeja jutrownych jejkow a dožiwjenskeho dwora Zabrod. foće: Ines Kunzendorf

Dnja 21. měrca bě Zwjazk za serbski kulturny turizm 34 kilometrow dolhu kolobjězbu po čarje „Serbske impresije w Braniborskej a Sakskej“ organizował. Tura wjedžeše přez Blobošojce/Bloischdorf, Lojoje/Klein Loitz, Lěšće/Hornow, Bošojce/Bohsdorf, Ruši/Reuthen, Lisk/Lieskau a Slepó/Schleife. 18 wobdźělnikow wopyta na jězbje mjez druhim muzeje a šokoladowu confiseriju Felicitas. W Strittmatterowym muzeju w Blobošojcach čitaše jim předsydka tamnišeho towarstwa ze Strittmatterowych pózdnych twórbow „Der Laden“ a „Vor der Verwandlung“. Dalše informacije a fota pod:

► <http://www.tourismus-sorben.com/de/aktuelles/veranstaltungen.html#inhalt>

Předželanje lena a wopyt připołdnicy

Wot 1. do 6. junija přewjedźechu na 1. zakładnej šuli „Handrij Zejler“ Při Hodlerju we Wojerecach projektowy tydźeň za šulerjow. Zaměr bě, zo dožiwja džěci w swojej domiznje a bjezpośrednej wokolinje přirodu, kulturu, hospodarstwo, nałožki a wašnja, ludźi a městnosće, bajki a powěšće. Domowinska župa Handrij Zejler poskići jim projekt k zeznamowanju ze serbskimi tradicijemi, powěšćemi a wumělstwom a z nawuknjenjom serbskich wurazow a slowow.

Dwě skupiny - cyłkownje 49 džěci -, jich wučerku Reginu Kummerowu a dalše přewodnicy powita regionalna rěčnica Domowiny Christina Šołćina dnja 2. junija w Zejlerjowej bróžni na Drježdžanskej 18 we Wojerecach.

Měrćin Herrmann powědaše šulerjam wo wusywyje lena, jeho wobdželanju lena. Nalěwo Günter Hoffmann při kotwóće, naprawo stej wučerka Regina Kummerowa.

Měrćin Herrmann, člon Kulturneho towarstwa Ćisk z. t., powědaše jim wo wusywyje lena, jeho wobdželanju na polu a wo žnjach, wo připołdnicy a wo předželanju lena. Wón pokaza k tomu lenowe rostliny a wotpowědne burske graty a sposrědkowa džěćom jich serbske a němske pomjenowanja. Tež dalše kročele sušenja, mlóćenja, łamanja, česanja a předženja lena k nitkam a skónčnje tkanje płata kaž tež dobywanje laneho wolija we woleńcy Měrćin Herrmann šulerjam rozložil. Při tym podpěraše jeho Günter Hoffmann, člon Domowinskeje skupiny Wojerecy stare město. Wutrajnje předžeše wón čenku nitku na swoim kotwóće. Džěci slědowachu kedźbliwje zajimawym rozložěnjem a dótknychu so lenowych rostlinow, gratow a tkaneho płata. Wobrazy ze serbskeho burskeho žiwjenja na wulkich taflach informaciskeje wustajeńcy, wupožčenych wot Wjaclawkec drastoweho doma we Wojerecach, pomhachu džěćom, předželanje lena zrozumić. Zhradnje

wobhladanje dokumentarneho filma Serbskeje rejonanskeje a drastoweje skupiny Brětnja z. t. wo burskich džělach dokoławoko plahowanja a předželanja lena pokaza wšěm nazornje puć wot lenoweho symjenja k płatej. Tež z tym zwisowace serbske nałožki a powěšće so w nim předstajichu. Naraz přidruži so připołdnica do Zejlerjec bróžnje a chcyše wot džěci wědžeć, što su mjeztym wo lenu a wo njej zhonili. Na zbožo njetrjebachu cyłu hodžinu wo lenu a jeho předželanju powědać, wšak njebě jich připołdnica alias Christina Šołćina připołdnju při džěle na polu lepila. Wšitcy dóstachu informaciskej łopjeni wo plahowanju a předželanju lena a wo předženju a tkanju hač k barbjenju płata a k tomu mały serbsko-němski słowničk z wotpowědnymi nowymi wurazami.

Potom podachu so džěci ze swojimi wučerkami do klubownje Domowinskeho doma na mału swačinu a wobhladachu sej wobrazy molerki Irmgard Kulejowej z Bukowa. Pěť Petrick, kotryž bě wustajeńcu organizował, rozmołwješe so z nimi wo molerce a jeje wobrazach, pokazowacych sceny z burskeho žiwjenja, wšelake graty, nałožki, Serbow w narodnej drasće a serbskich komponistow. Džěci přiwzachu wšitke poskitki z widžomnym zajimom a wjeselom, byrnjež jeno někotři dobre předznajomosće w serbsčinje měli. Swoju nowu wědu zapisowachu do swojich džělowych łopjenow.

Na kóncu poradženoho projekta Domowinskeje župy Handrij Zejler so wšitcy pola wuhotowarjow a pomocnikow podzakowachu. Wšěm je so jara spodobało a přeja sej klětu dalši wopyt. W Domowinskim domje we Wojerecach su přeco lubje witani.

Pěť Petrick

Naraz přidruži so připołdnica alias Christina Šołćina do Zejlerjec bróžnje.

foće: Werner Sroka

Kwalitu zwyżće

WITAJ Rěčny centrum
Rěčny centrum
Sprachzentrum
Sprachzentrum
Sprachzentrum

Jadwiga Kaulfürstowa

Katalog kwalitatiwnych kriterijow
k spěchowanjow a posrědkowanju serbsčiny
w džěćacych dnjowych přebywanisćach w Sakskej

Qualitätskriterienkatalog
zur Förderung und Vermittlung
der sorbischen Sprache
in Kindertageseinrichtungen in Sachsen

Rěčny centrum WITAJ je wuwil nowy material za žlobiki a pěstowarnje, na kotrehož zakładze móža pedagogojo nětko kwalitu swojeho serbskorěčneho kublanskeho poskitka systematisce stopnjować. Jedna so wo „Katalog kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanjow a posrědkowanju serbsčiny w džěćacych dnjowych přebywanisćach w Sakskej“. W nim so w detailu wopisuje, na kotre wašnje a pod kotrymi wuměnjajemi so džěci w idealnym padže w serbskej rěči kubłaja. Kublarkam, ale tež wjednicam, nošerjam a techniskemu personalej podawa so tu puć, kiž lubi najlěpše wuslědki rěčneho kubljanja – serbskich džěci runje tak kaž serbsce wuknjacych džěci z němskorěčnych swójbow.

Na zakładze krótko sformulowanych kriterijow zhonja kublarki a kublarjo nadrobnje, na čo móhli a měli w swojim wšědnym džěle džiwać. Z jich pomocu móža swój rěčny wobchad z džěćimi dypk po dypku reflektować. W přichodže wuńdže ke katalogej hišće džělowy zešiwk z praktiskim nawodom k systematiskemu wuwijowanju kwalite a z formularami za sebjeewaluaciju.

Zaměr kataloga je, po 17 lětach džěla po modelu WITAJ dać žlobikam a pěstowarnjam nastork, zo bychu swój rěčnokublanski poskitk same kritisce posudžowali a tak serbskorěčne kmanosće džěci w lětach hač k zastupej do šule optiměrowali. Nadžijamy so, zo so kublarjo a kublarki ze zajimom na tutón puć podadza a zo so tak poradzi, rěčnu kwalitu serbsčiny džěci zwyżić.

Jadwiga Kaulfürstowa

Přeprošenje na DIVERSITY FESTIVAL

Babetta Zenkerowa, wjednica domowniskego muzeja Dešno a wót měrcsa 2011 z mandatom Domowiny clonk rozgłosoweje rady rbb, jo wót 4.6.2015 zastupjuca předsedarka jeje programowego wuběrka. Toš tu funkciju ma k přědnemu razozu Serbowka. Wutšobne glukušycenja, luba Babetta Zenkerowa! Programowy wuběrčk pórážuju rozgłosowu radu w powšykných programowych nastupnosćach rbb a pódpěruju ju pši pšigótowanju swójič wobzamknjenjow.
foto: Gerd Rattei

Pod hesłom „Diversity through identity“ (Mnogo- ta přez identitu) organizuje Serbske młodžinske towarstwo Pawk zhromadnje z Młodžinu europskich narodnych mjeńšinow MENS wot 8. do 16. awgusta w Budyšinje a Radworju přeni króć „diversity festival“. Na nim wobdžěli so na 60 młodostnych z cyleje Europy, kiž přisłušaja narodnym mjeńšinam. W běhu jednoho tydženja chcedza pisany program nazwučować a tutón potom jako wjeršk sobotu, dnja 15. awgusta, w Radworju zjawnosći předstajić. Program budže měšćenca z rejoy, džiwadła, spěwa a moderneho basnjenja „poetry slama“. W kooperaciji z Radworskim młodžinskim klubom přizamknje so dalši kulturny a wječorny program. Wšitcy

su hižo nětko wutrobnje přeprošeni – wšojedne, hač jako aktiwni wobdžělnicy abo jako wopytowarjo kónčneho předstajenja. Prašani su tež młodostni, kiž maja zajim při organizaciji a přewjedženju festiwala pomhać. Přizjewić móža so tući pod ► board-pawk@gmx.de.

Serbski element w měsće widžomniši sćinić

Rěčnica Džěłoweho kruha za serbske naležnosće města Budyšina dr. Susanne Hozyna je dnja 25. měrcsa před měšćanskej radu rozprawu wo jeho skutkowanju podała. Džewjeć člonow džěłoweho kruha widža so – praji dr. Hozyna – jako aktiwni posrědnicy mjez serbskej a němskej kulturu, při čimž je tute přěčišćo skerje do so sahanje hač džělaca linija.

„Chcemy sprawny mjezsobny wobchad bjez předsudkow spěchować; našemu šulerskemu projektej ZHROMADNJE-GEMEINSAM maja dalše tajke předewzaća slědować. Serbski element w našim měsće chcemy wižomniši sćinić. Chcemy powabki posrědkować za huna druheho pokuknyć a próh druheho překroćić“, tak rěčnica. Džěłowy kruh staji swoje protokole, kiž so w serbskej a němskej rěči zhotowja, frakcijam k dispoziciji. Zdobom pak wočakuje, zo so mjezsobnosć serbskich a němskich wobydlerjow

města tež w frakcijach wobkedžbuje a diskutuje, tak zo móže kruh lěpje na wěšte problemy reagować. „Dyrbimy wot toho woteńć, zo so to serbske w našim měsće jenož jako naležnosć Serbow wobhladuje.“ W zwisku z dwurěčnymi taflemi měješe džěłowy kruh próstwu na Wobdžělnsku a wobhospodarjowacu towaršnosć Budyšin (BBB), jednorěčnu tafelu Sprjewineje kupjele hišće před zahajenjom sezony na dwurěčnu změnić. To je so bjez komdženja zwoprawdžilo.

Přeprošenje na openairkino w Chróšćicach

Župa „Michał Hórnik“ a Rěčny centrum WITAJ přeprošatej na předwječoru Mjezynarodneho folklorneho festiwala, pjatk 10.07.15, na openairkino na Šoćic dworje w Chróšćicach.

W 20.30 hodž. pokaza so dokumentacija Jana Krawže wo swjedženskim čahu skladnostnje 770. rěčnicy Chróšćan wosady z lěta 1995. Po tym slěduje zajimawy DEFA-film z lěta 1972 wo jězbje po serbskej Łužicy. W 21.30 hodž. dožiwja přihladowarjo lóštnu komediju „Wer's glaubt wird selig“.

BBB Budyšin je so po próstwjje Džěłoweho kruha za serbske naležnosće města Budyšina postarala wo dwurěčnu tafelu při Sprjewinej kupjele. foto: Diana Wirth

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so na kóždy pad z mjenjenjom wudawaćela. Redakciski kónč: 15.06.2015

wudawaćel/Herausgeber:

Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion:

Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren:

Wórša Šoćina, Erwin Hanuš
Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen

zhotowjenje/Satz:

„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěchowane so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.